

tóga - starorímsky dlhý mužský odev nosený mimo dom, na verejnosti, navliekaný na *tuniku*; národný symbol slobodného rímskeho občana > nesmeli si ju obliekať cudzinci, bezprávni ľudia - otroci a vyhnanci; vychádza z gréckeho *himationu*; efektívny eliptický strih, dĺžka 2-3m, šírka 3-5m; pás látky obtáčaný okolo tela cez ľavé rameno a okolo pravého boku v predpísanom riasení (pozri *vestiplicus*); farba sa líšila podľa veku a postavenia; bežná tóga farby vlnenej tkaniny, biela - slávnostná (pozri *toga candida*), tmavá tóga výrazom smútku (nosená pri smútočných obradoch), s *nachovým* lemom (vyšší úradníci), s *purpurovým* lemom (senátori), nachová tóga vyšivaná zlatom s motívom *palmet* (triumfátor, porovnaj *tunika*); v nepriaznivom počasí sa nosil cez tógu plášť - *lacerna*; ženským náprotivkom tógy bola *palla*; pozri *antický odev*, *móda*, *plášť*

toga candida - lat. – „tóga bieloskvúca“; tóga bielej farby, osobitne vybielená kriedou, nosená uchádzačmi o úrad > *candidatus* > kandidát

Tokio - jap. 東京 /Tókjó; Tokio bola pôvodne malá rybárska dedina s názvom Edo; v roku 1457 Ota Dokan postavil hrad v Edo; v roku 1590 Tokugawa Ieyasu potom, čo sa stal šogunom v roku 1603 premenil mesto na administratívne centrum armády pre celú krajinu; v období *Edo* Edo stalo jedným z najväčších miest na svete s populáciou milión ľudí pred 18.st.; pozri *jajoi*; *Japonsko*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Tokio>

tokonoma - sivý výklenok, *nika* v japonskom čajovom pavilóne (pozri *čajový obrad*), v ktorej bolo pre meditáciu určené iba jediné dielo vyžarujúce prostotu; pozri *japonská architektúra*; *pavilón*

Tokugava - obdobie japonskej kultúry *Edo*, nazvanej po Tokugavovi Eijasovi, ktorý získal pevnosť Edo; pozri *japonské umenie*

Tol Dominicus van - (†1676); holandský maliar zlatého veku

https://en.wikipedia.org/wiki/Dominicus_van_Tol

<https://www.google.sk/search?q=dominicus+van+tol&esqv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&bo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjWsv7u7P3NAhVLvBoKHcIJCrlQsAQIGQ&dpr=1>

<https://www.google.sk/search?tbid=VDEpUNDuyARkiM:&docid=7tR6ZwhCdMbpNM&bih=995&biw=1858&tbs=simg:CAESCQIUMSIQ007IBA&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj9pr2t7P3NAhWHA8AKHWVsCDAQsw4IPA&tbnh=0&tbnw=0>

<http://www.invaluable.com/artist/tol-dominicus-van-1ul62rx8jq>

https://en.wikipedia.org/wiki/Dominicus_van_Tol

<http://artuk.org/discover/artists/van-tol-dominicus-c-16351676>

D. van Tol: Žena s vretenom (17.st.)

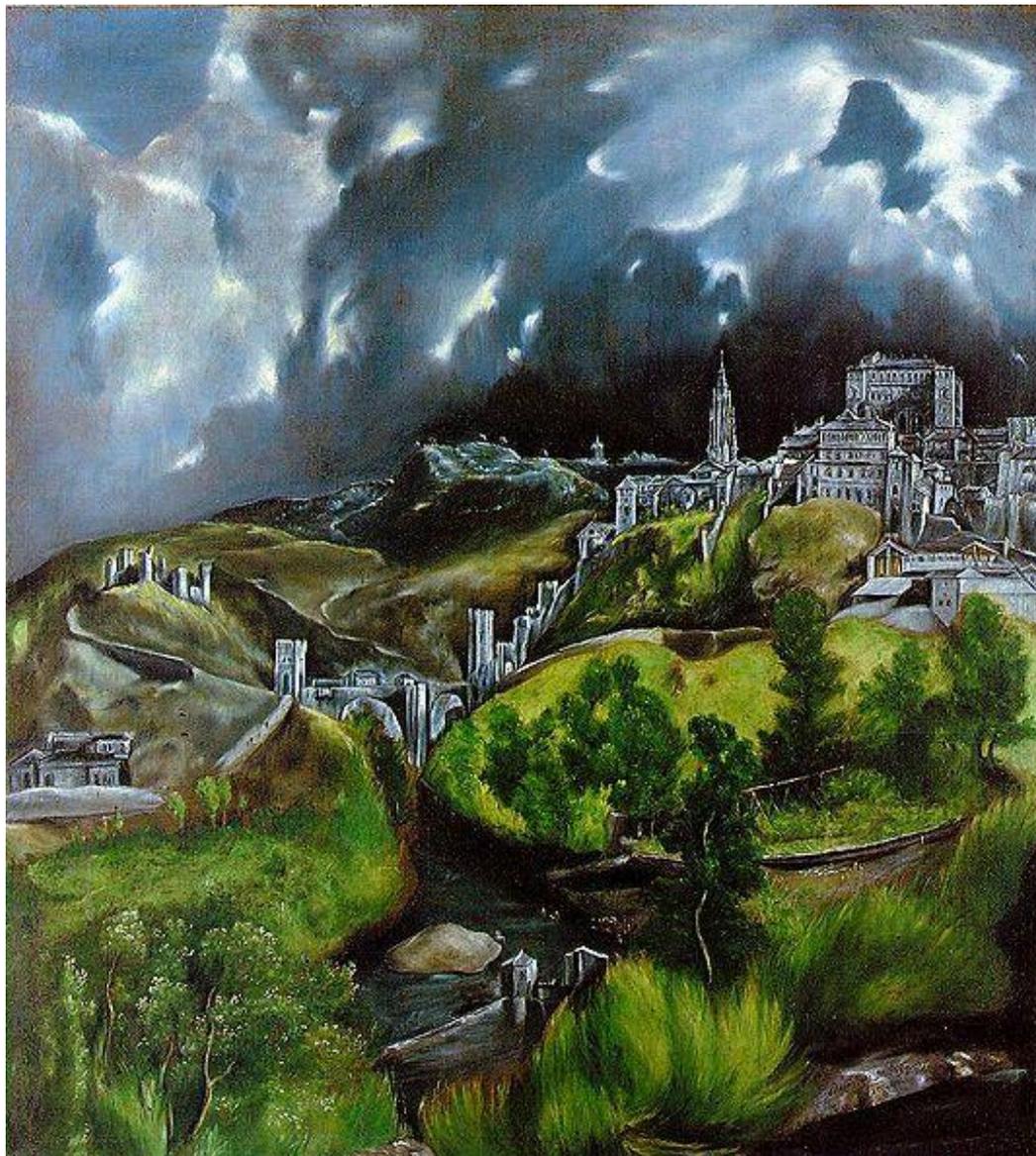

D. van Tol: Sledovanie papiera vo vetre (17.st.)

tola - Nový biblický slovník v súvislosti s heslom *farby v biblii*: slovo *'argaman* je zvyčajne prekladané ako *purpur*; ide o červeno purpurovú látku, zvyčajne vlnenú; *'argaman* je prevzaté slovo, ktoré pravdepodobne znamená „daň“; iné podobné slová (*šani, karmil, tola*) buď odkazujú na murex, mäkkýša, z ktorého sa získava drahé farbivo, alebo na červca, ktorý poskytuje sýtu červenú farbu; v dôsledku toho Hebrej nepovažuje toho, kto je oblečený do purpuru, predovšetkým za krásneho, či ide o boháča alebo kráľa

tolar - čes. výraz pre *toliar*

Toledo - pozri *Španielsko*

El Greco: Pohľad na Toledo (1596-1600)

G. Perez de Villamil: Celkový pohľad na Toledo (panoráma, 1836)

A. de Beruete: Pohľad na Toledo (1907)

D. Rivera: Pohľad na Toledo (1912)

toliar - čes. tolar; pôvodne európska strieborná *minca* razená od 1484 v Hallu (Tirolsko)

toliar morový - morové toliare

„Tollundský muž“ - obesený muž pred 2.tis.rokov v Tollundskej barine v Dánsku možno ako obeť bohu *Velinasovi* počas „dní mŕtvych“; ide o jednu zo stoviek mŕtvych z barín severnej Európy (pozri *Bali*)

„Tollundský muž“

tolos - tholos

toltécka kultúra - indiánska kultúra Toltékov v strednom Mexiku (od 8.-9.st.; porazení Aztékmi v 2.pol.12.st.); tvorila základ kultúry a umenia *Aztékov* a *Mayov*; architektúra: chrámové *pyramídy*, komplexy kultových ihrísk pre rituálne *loptové hry*, palácové komplexy, *nepravá klenba*, kruhové stĺpové priestory; *sochárstvo*: *reliéfy* (hlavy bojovníkov, portréty víťazov a obetovaných v loptových hrách, kamenné *karyatídy*, voľné plastiky bojovníkov zvyčajne *polychrómované*; perové *mozaiky*, *inkrustácia* perleťou s najčastejším motívom *Opereného hada*; pred príchodom Španielov miešanie toltéckych a *mixtéckych* vplyvov; pozri *mayská kultúra*, *aztécka mytológia*; *atlant*; *oceánske umenie*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tolt%C3%A9kov%C3%A9>

toltécke umenie - Baleka v súvislosti s heslom *predkolumbovské umenie Mexika a Strednej Ameriky*: ďalšie ohnisko umenia sa udržalo v Tule, kde sa vytvárala ríša Toltékov (nedosahovala úroveň *Teotihuacánu*); bola to ríša vojnová a rozpínavá, čo sa odzrkadľovalo aj v umení; to namiesto mýtických a historických postáv a výjavov, kňazov a obradov, zobrazovalo hrôzy zániku (*orly* a *jaguáre* požírajú ľudské srdcia, hromady lebiek); toto poklasické obdobie je doložené monumentálnou skulptúrou zobrazujúcou staré aj nové božstvá (pozri *indiánski bohovia*), ktoré majú podobu jaguárov, hadích hláv apod.; pozoruhodným dielom tejto doby je *Chac Mool*, pololežiaci boh dažďa; výtvárnym rysom toltéckeho umenia je *statickosť*; pozri *toltécka kultúra*

toluindinová červeň - červeň toluindinová

Tom Ring Hermann - (†1596); nemecký renesančný maliar, syn *L. Tom Ringa st.* a brat *L. Tom Ringa ml.*; maľoval vojnové námety; pozri *nemeckí renesanční maliari*, *nemeckí maliari 16.st.*, *maliarske rodiny*

http://de.wikipedia.org/wiki/Hermann_tom_Ring

Tom Ring ml. Ludger - (†1584); celým menom Ludger Tom Ring ml.; nemecký renesančný maliar a kresliar; jeho otec *L. Tom Ring st.* a brat *H. Tom Ring* boli tiež maliari; pozri *nemeckí renesanční maliari*, *nemeckí maliari 16.st.*, *maliarske rodiny*

http://de.wikipedia.org/wiki/Ludger_tom_Ring_der_Jüngere

L. Tom Ring ml.: Sibyla Samianská (1538)

Tom Ring st. Ludger - (†1547); vojnový maliar a tlačiar, otec L. Tom Ringa ml. (†1584) a Hermann Tom Ringa; pracoval ako kresliar pre drevoryty; jeho meno je niekedy spájané s *H. Holbeinom*; pozri *nemeckí maliari 15.st.*, *nemeckí maliari 16.st.*, *maliarske rodiny*

http://de.wikipedia.org/wiki/Ludger_tom_Ring_der_Ältere

Tom Thumb - angl. – „Tom Palec“; postavička z *rozprávky*, v našej verzii známa ako *Chlapček Palček*; postava anglického *folklóru*; *History of Tom Thumb* bola vydaná v 1621 a bol prvá rozprávka vytlačená v angličtine; Tom nie je väčší ako palec jeho otca; medzi jeho dobrodružstvá patrí, že ho prehltila krava a stal sa favoritom kráľa *Artuša*; prvé narážky na Toma sa vyskytujú v rôznych dielach 16.st., ako je kniha Reginalda Scota „Objav čarodejníctva“ (1584), kde Tom je uvádzaný ako jedna z nadprirodzených bytostí vymyslených sluhami na strašenie detí; okrem vlastných príbehov Tom figuruje v Henry Fieldingovej hre „The Author's Farce and the Pleasures of the Town“ (Autorove frašky a radosti mesta) a neskôr hra „The Tragedy of Tragedies“, neskôr známej ako „The Life and Death of Tom Thumb the Great“ (Život a smrť Toma Thumba Veľkého); dielo pre dospelých bolo satirou zameranou na problematiku súčasného divadla; v 18.st. kniha vydávaná špeciálne pre deti, niekedy pod názvom *Tommy Thumb* a v pol. 19.st. sa Tom stal neodmysliteľnou súčasťou školských knižníc; sporné pasáže boli vynechané a príbeh získal morálny podtext; pozri *Doré (Tom Thumb)*

http://en.wikipedia.org/wiki/Tom_Thumb

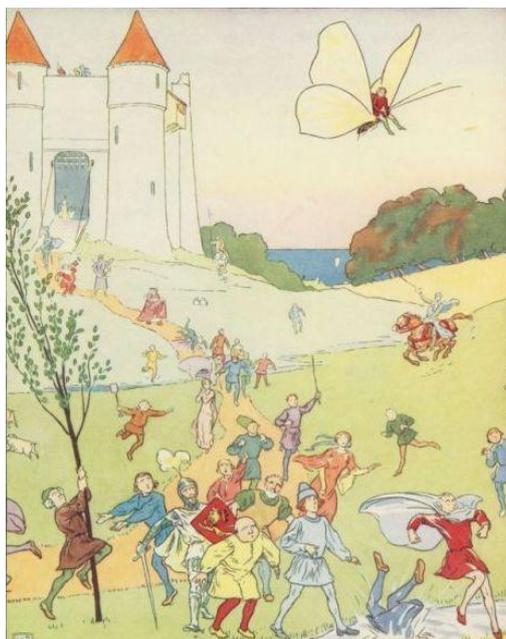
http://en.wikipedia.org/wiki/Hop_o'_My_Thumb

Frontispice knihy Tom Thumb illo (1621)

Kronheim a Co. (rytec), Horace Petherick: Narodenie Toma Thumba (1869)

L. L. Brooke: Tom Thumb jazdí na motýľu (1905)
H. Leutemann: Tom Thumb (koniec 19.st.)

Neznámy umelec: Ilustrácia k rozprávke Tom Thumb (1864)

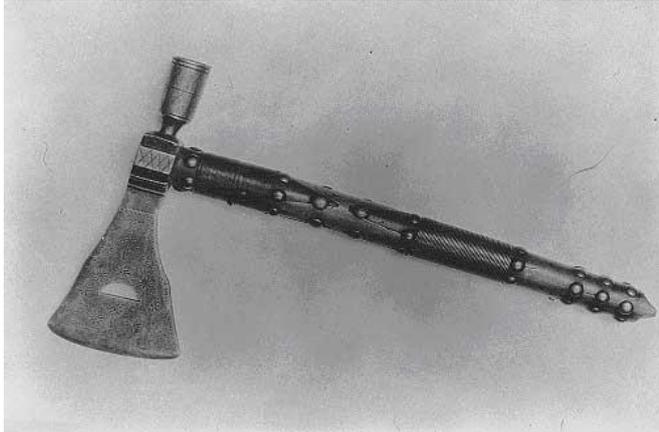

Nikolaj Vasiljevič Matorin: Chlapček Palček (pohľadnica, pred r. 1917)

C. Offterdinger: Tom Thumb (19.st.)

tomahavk - *zbraň* severoamerických Indiánov; pôvodne kamenná, neskoršie železná (od 16.-18.st.) na zdobenom porisku; pozri *indiánske kultúry*

tomahavk zakončený fajkou (19.st.)

J. Vanderlyn: Smrť Jane McCrea (1804)

Tomáš - apoštol Tomáš

Tomáš Akvinský - (†1274); stredoveký teológ; jeho spisy základom náuk *katolíckej* cirkvi; usiloval sa o syntézu aristotelovskej filozofie (Aristoteles - najuniverzálnejší grécky filozof, 384-322 pr.Kr.) a kresťanského učenia; vstúpil do *dominikánskeho* rádu a svoj život venoval učeniu a písaniu; v dominikánskom umení symbolizuje náukovú pravovernosť a zničenie bludárstva; s jeho osobou späté početné legendy, ktoré prenikli aj do umenia; zobrazovaný v dominikánskom habite, statnej postavy, na prsiach má *hviezdu* a drží *knihu* alebo *kalich*, niekedy *laliu*; rovnako ako *Gregor Veľký* máva u ucha *holubicu* ako božskú *inšpiráciu*; nakoľko ako mládenec mal prezývku „nemý vôl“ má *vola* ako atribút (Oxfordský slovník svätcov uvádza býka); z početných jeho nápisov je citát z jeho diela: Veritatem meditabitur guttur meum et labia mea detestabuntur impium („O pravde hovorí môj jazyk, mojim perám sa hnúsi svojvôľa“)

Hall: v *Zlatej legende* uvedený príbeh o tom, ako sa členovia Tomášovej rodiny, ktorá nesúhlasila s jeho vstupom do rádu *dominikánov*, pokúšali odvrátiť ho od horlivej zbožnosti a podstrčili mu do izby mladú komornú; Tomáš zbral horiace poleno (pozri *pochodeň*) a dievča vyhnal; potom ho navštívili anjeli, ktorí niesli *pás cudnosti* a Tomáš už nikdy nepocítil žiadostivosť zmyslov; obidve scény sa vyskytujú v ranom renesančnom maliarstve; pás je sám často jeho atribútom, rovnako ako *pochodeň*; pozri *Pokušenie sv. Tomáša*

pozri *kresťanskí svätci*; *pochodeň* (Hall); *purpur* (Lurker); *gotický sloh* (Baleka); *racionalizmus*; *tomizmus*; *atribúty a symboly svätcov*; *sedem smrteľných hriechov*; *kompozícia*; *Abélard Pierre*, *sv. Albert Veľký*

http://it.wikipedia.org/wiki/San_Tommaso_D%27Aquino
<http://sk.wikipedia.org/wiki/Tom%C3%A1s+Akvinsk%C3%BD>

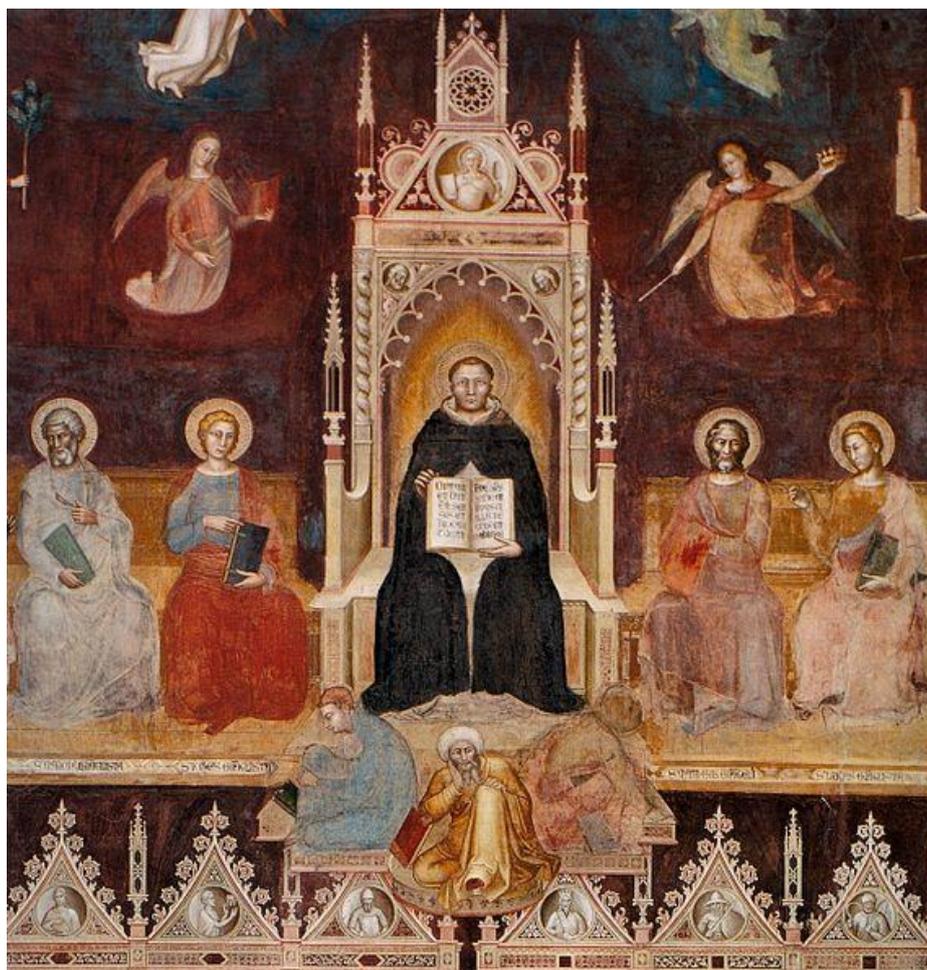
<https://www.google.sk/search?q=Tom%C3%A1s+de+Aquino&espy=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgil=ISRGgoOWm2t-WM%253A%253B8L2lrj7MTTQn6M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fmoonmentum.com%25252Fblog%25252Ftag%25252Ftomas-de-aquino%25252F&source=iu&pf=m&fir=ISRGgoOWm2t-WM%253A%252C8L2lrj7MTTQn6M%252C%20&usq=1ug6e3Ngsq4vqidT0s5eINcVfM%3D&ved=0CJ8BEMo3&ei=X3YVKmvAaf-ygOU7IKOAg#imgdii=&imgcr=ISRGgoOWm2t-WM%253A%253B8L2lrj7MTTQn6M%253Bhttp%253A%252F%252Fwww.moonmentum.com%252Fblog%252Fwp-content%252Fuploads%252F2010%252F03%252FTomas-de-Aquino.jpg%253Bhttp%253A%252F%252Fmoonmentum.com%252Fblog%252Ftag%252Ftomas-de-aquino%252F%253B1510%253B2200>

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Sv. Tomáš Akvinský (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1440-1514)

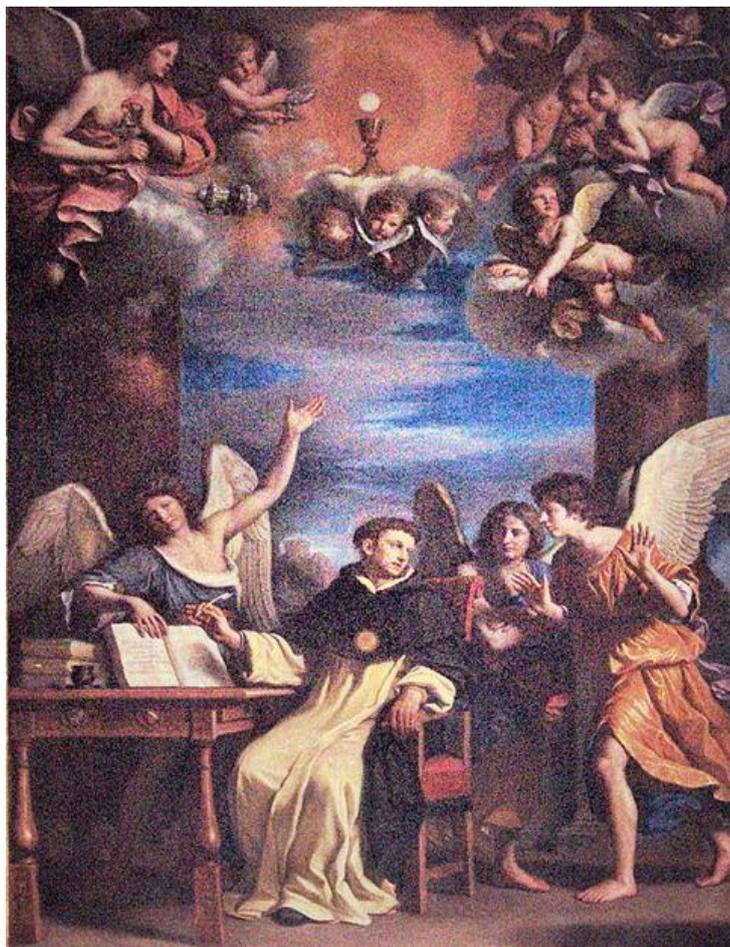
G. di Paolo: Tomáš Akvinský triumfuje nad Averroesom (1445 – 1450)

A. Bonaiuto: Apoteóza sv. Tomáša Akvinského (Santa Maria Novella vo Florencii, 1366-7)

B. Gozzoli: Triumf Tomáša Akvinského nad Averroesom (detail, 1468-1484)

Guercino: Sv. Tomáš píše sviatosť (freska, kaplnka sv. Tomáša Akvinského, Bazilika svätého Dominika, Bologna, 1662)

Tomáš neveriaci - *Neveriaci Tomáš/Pochybnosti sv. Tomáša*

Tomáš z Canterbury - *Becket Thomas*

Tomáš z Villanoy - (†1555); španielsky mních, *augustinián*, v rokoch 1544-1555 arcibiskup vo Valencii; *katolícka cirkev* ho uctieva ako svätého; je vzývaný ako *patrón* študentov, zvlášť študujúcich členov augustiniánskeho rádu; pozri *kresťanskí svätci*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Tom%C3%A1%C5%A1_z_Villanovy

<http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/->

[/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=9](http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=9)

A. Dürer: Svätý Tomáš z Villanoy (1520-1550)

L. Giordano: Almužna svätého Tomáša z Villanovy (1658)

Tomášovo evanjelium - pozri *Ježiš* (Nový bibl. slovník); *Abaddon* (www)

tomatina - španielska ľudová veselica konaná v meste Buñole blízko Valencie; tisícky Španielov zvädzajú veľkú *rajčinovú* bitku; pôvodne išlo o politickú akciu španielskych odbojárov namierenú proti režimu generála Franca (1945); štrajkujúci boli inšpirovaní *červenou farbou* rajčín; pozri *farba červená, farebná symbolika, symboly politické*

tombak - *zliatina zlata a medi* používaná napr. na zhotovovanie indiánskych sošiek, ale aj v *šperkárstve* ako podklad pre *smaltovanie*; pozri *pasiarstvo; indiánske kultúry*

Tomec Jindřich -

<http://www.webumenia.sk/autor/10948>

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.K_936

tomizmus - oficiálna *katolícka* doktrína zakladajúca sa na *scholastickej* filozofii *Tomáša Akvinského* a jeho školy; tomizmus bol základnou sústavou katolíckej stredovekej teológie a filozofie

Tomte - švédka verzia fínskeho *Tontti*; pozri *haltija*, *vianočné mytologické postavy*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Tomte>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Tomte>

Tomyris - z perzs. *تهمریش* / Tahm-Rayiš; kráľovná, ktorá vládla iránskym kočovným pastierom v Massagetae v Strednej Ázii na východ od Kaspického mora, v približne 530 pr.Kr.; veľa gréckych historikov zaznamenáva, že zabila perzského kráľa *Kýra II.* počas jeho invázie a pokusu ovládnuť jej krajinu; na začiatku útoku na Massagetae Kýros víťazil; jeho poradcovia mu poradili nastražiť Skýtom pascu v podobe vína v opustenom tábore, na ktoré pastieri neboli zvyknutí a spili sa do nemoty; Peržania na nich zaútočili a zajali Tomarysinho syna Spargapisa; ten prehovril Kýra, aby mu zložil putá, aby mohol spáchať samovraždu; Tomyris odsúdila Kýrovu zradu a vyzvala ho k druhej bitke; Peržania utrpeli veľké straty a boli porazení; Kýros bol zabitý, Tomyris ho sťala, jeho hlavu strčila do mecha plného krvi a jeho mŕtvolu ukrižovala; jej veta „Varovala som ťa, že uhasím smäd po krvi, a to som musela urobiť“ sa stala porekadlom

- Rubens zobrazil príbeh kráľovnej Tomyris, ktorá porazil perzského kráľa Kýra a jeho hlavu kúpala v krvi ako pomstu za jeho zradnú úlohu vo smrti jej syna; obraz bol zrejme robený na zákazku Rubensovej patrónky arcivojvodkyne Isabelly, panovníčky južného Holandska, a symbolizoval spravodlivú odplatu cnostnej monarchie; sprievody a procesie na Isabellinu česť a ju spájajú s Tomyris a inými bojovnými starovekými kráľovkami; obraz pravdepodobne navrhol Rubens a do značnej miery ho poopravili asistenti pod jeho dohľadom; synovia Rubensa slúžili ako modely pre postavy vľavo

<http://en.wikipedia.org/wiki/Tomyris>

A. del Castagno: Kráľovná Tomyris

G. Pencz: Tomyris s hlavou Kýra (1539)

P. P. Rubens: Kráľovná Tomyris pred Cyrusovou hlavou (1622-1623)

P. Pontius podľa P. P. Rubensa: Thomyris s hlavou Cyrusa (rytina, 1630)

M. Preti: Kráľovná Tomyris prijíma hlavu Kýra, kráľa Perzie (1670-1672)

tón - Malá čl. encyklopédia: v *polygrafii*: starší názov *polotón*; v reprodukčných technikách prechod od farby čiernej po bielu (porovnaj *farebný tón* vyjadrený vlnovou dĺžkou a slovami ako žltý, červený); v maliarstve sa používa pre označenie svetelnej hodnoty farebného tónu používa termín *valér*; v celkom inom význame ponímaný termín *svetlosť farby* (napr. svetlosť farby žltej je väčšia ako napr. svetlosť farby modrej)

porovnaj terminológiu Smitha, keď hovorí o dvoch plochách iného tónu (svetlého a tmavého), napr. svetlá modrá, tmavá modrá

pozri *impasto*

tón farby - *farebný tón*

tón galerijný - *galerijný tón*

tón lokálny - *lokálny tón*

tón pleťový - *inkarnát/karnace*

tón achromatický - *achromatické tóny*

tonalita - farebné ladenie; v grafike vyjadrená stupnicou od svetlých po tmavé plochy (pozri *L. von Siegen*);
pozri *farebný tón*

P. A. Suchodolskij: Dedina v zime (1893)

W. Vaillerant: Čítajúci mladý muž so sochou Amora (mezzotinta, 17.st.)

Toncateuhli a Toncaciuhatl/Pán a Pani nášho tela - v súvislosti s heslom *Tezcatlipoca*: prvotné aztécke (mezoamerické) božstvá, ktoré stvorili boha Slnka Tezcatlipoca

tondo - (plurál tondi); výtvarné dielo, najmä obraz, reliéf, kruhového *formátu* (napr. reliéfne tondo v *mastabe*, tondo na dne gréckych nádob); tondo je vyvinuté z antických *medailónov*; obľúbené najmä v *renesancii* (obrazy *madon*); pozri *formát kruhový*

-renesančný termín pre kruhové umelecké dielo, buď obraz alebo sochu; slovo pochádza z talianskeho *rotondo* – „gulaté“; termín je zvyčajne nie použitý pre malé okrúhle obrazy, ale len tie, ktoré majú priemer 60 cm, teda okrem mnohých okrúhlych portrétnych miniatúr; umelci vytvorili tondi od gréckeho staroveku; kruhové maľby v centre maľovaných váz z tej doby sú známe ako tondi a vnútri širokých nízkych šálok na víno zvaných *kylix* tiež používaná kruhová kompozícia; štýl tondi bol oživený v 15.-16.st. najmä v Taliansku; od tej doby je menej častý; tondo tiež bolo použité ako dizajnový prvok v architektúre už od renesancie, v strede štítu alebo pod okrúhlym, oblúkovým zakončením

[https://en.wikipedia.org/wiki/Tondo_\(art\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Tondo_(art))

Skrčený hoplita (tondo z dna čierno figurovej kylix, 560 pr.Kr.)

S. Botticelliho: Madona granátového jablka (tondo, 1487)

Michelangelo: Svätá rodina (tondo, 1506-1508)

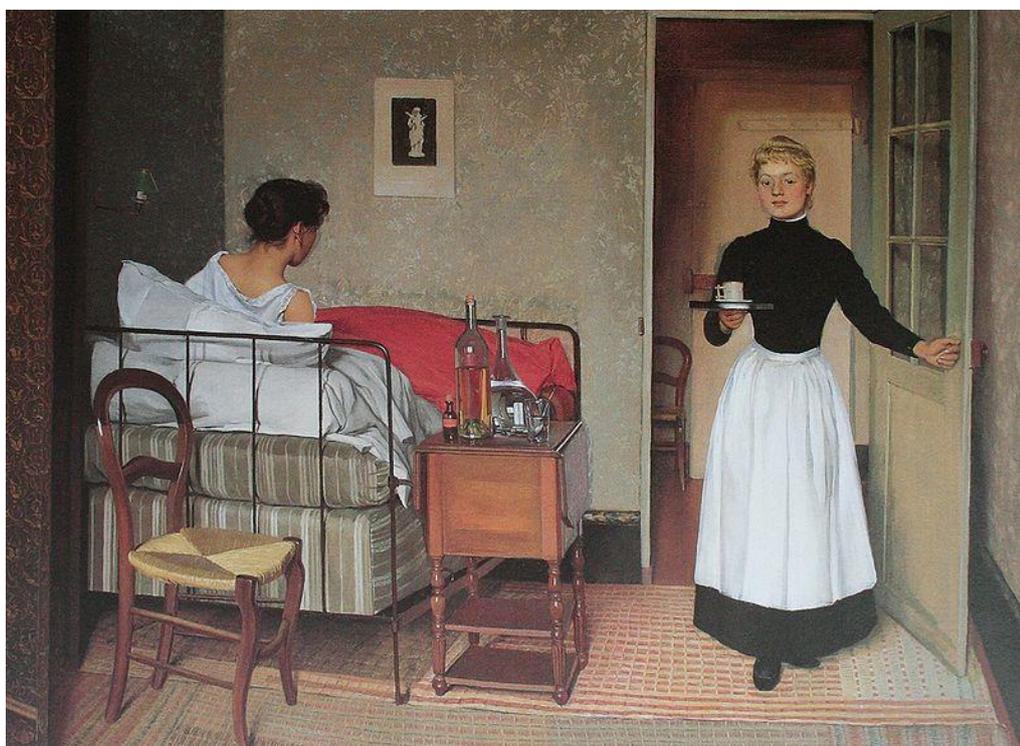

B. Thorvaldsen: Perseus a Andromache (1839)

tonetka - *stolička z ohýbaného dreva (podľa firmy Thonet); pozri nábytok*

E. Vuillard: Raňajky (1894)

F. Valloton: Pacientka (1892)

G. Mallý: Večerná modlitba (1900-1910)

tonga - dvojkolesový voz s konským záprahom používaný najmä v *Kašmíre*

Tong Yuan/Tung Yüan - Dong Yuan

tzv. **tóniny cirkevné** - tzv. **cirkevné tóniny**

Tontti - vo *fínskej mytológii* škriatok *Haltija* žijúci v podzemí; fínska verzia švédskeho *Tomte*; pozri *vianočné mytologické postavy*

tonzúra - obrad podstriženia *vlasov* pôvodne pri *krstu*, neskoršie ako časť obradu pri vstupe do mníšskeho rádu (pozri *kláštorná studňa*); v prenesenom význame vyholené miesto na hlave

A. Isenbrandt: Omša svätého Gregora Veľkého (1510-1550)

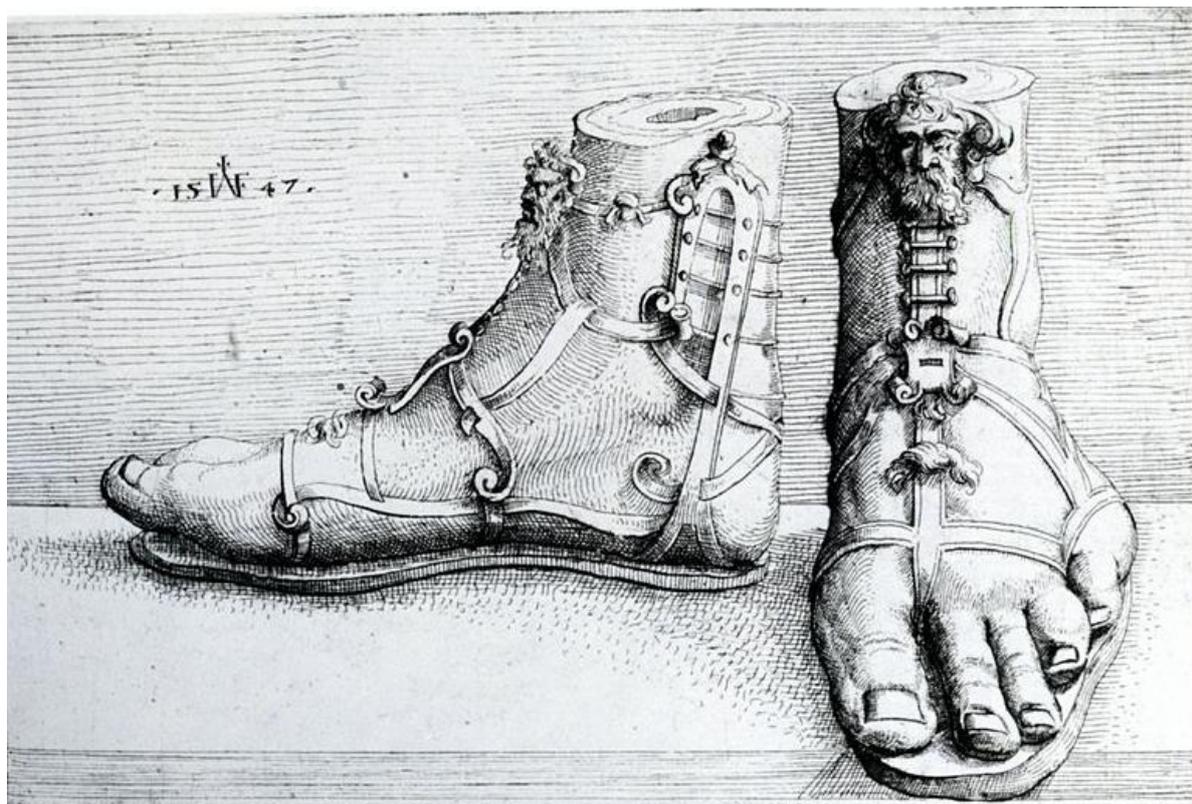
G. Pitton: Videnie sv. Antona Paduánskeho (1730)

Toornvliet Jacob - (†1719)

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8470136667/in/photostream/>

Toósa - v gréckej mytológii škaredá nymfa, dcéra bohyně Keto a boha Forkysa, matka kyklopa Polyféma, ktorého porodila Poseidónovi; sestra Gorgón, Graii, Ládona
topánky - pozri koturn, krpce, lodičky; obuv; móдне doplňky, poweriser; Bundschuh

http://www.google.sk/imgres?imgurl=http://farm4.staticflickr.com/3114/5712379767_e57538009e_z.jpg&imgrefurl=http://www.flickr.com/photos/58558794@N07/5712379767/&h=640&w=483&sz=242&tbnid=hAj70k_vb_tezM:&tbnh=98&tbnw=74&zoom=1&usq=_fG5xtUnHEJqi8QYdBE6gZ2Os90o=&docid=-p-SKdhVedLIMM&sa=X&ei=Gwy0UbHkJYa6hAeKm4GgDw&sqj=2&ved=0CFAQ9QEwBw&dur=374

A. Hirschvogel: Sandále s klasickými ornamentmi (lept, 16.st.)

V. van Gogh: Topánky (1888)

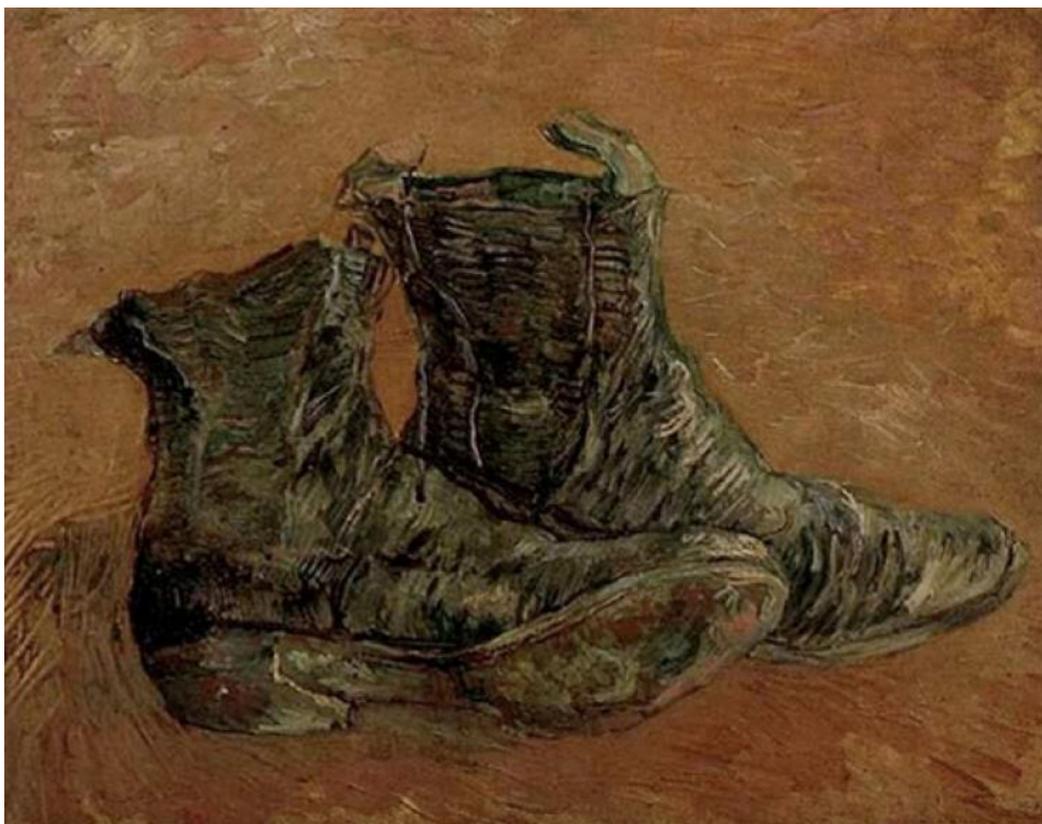
V. van Gogh: Tri páry topánok (1886)

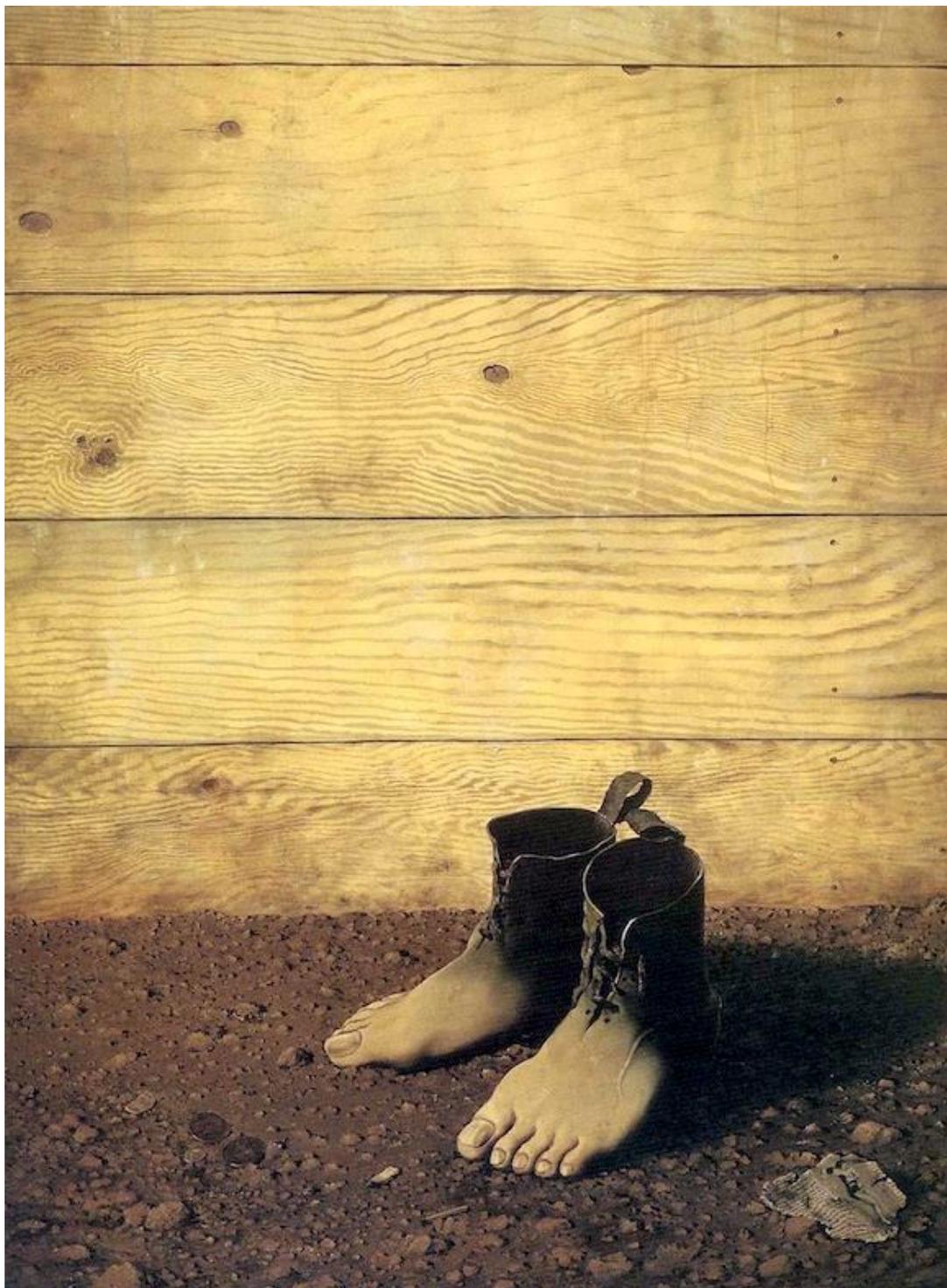
V. van Gogh: Topánky (1889)

V. van Gogh: Topánky (19.st.)

V. van Gogh: Topánky (19.st.)

R. Magritte: Červený model (1937)

topánky skákacie - poweriser

topás - bezfarebný, hnedastý, žltý, červený alebo modrý nerast, odroda *korundu* (?); kremičitan hlinitý; jeden z dvanástich *drahokamov*, ktoré tvorili *základné kamene Nebeského Jeruzalema*

Täubl: chemickým zložením kremičitan hlinitý s podielom fluoru; kryštalizuje v kosoštvorcovej sústave (*korund* je chemickým zložením oxid hlinitý a kryštalizuje v sústave klencovej); tvrdosť 8, hustota 3,5; číry, vodojasný, žltý až hnedastý, červený, modrý a zelený; sklovitý lesk, dojlomný, dobre štiepateľný; náleziská v Brazílii, bývalom Sovietskom zväze, Kalifornii, na Madagaskare a

Srí Lanke; žltému topásu je podobný *citrín* (odroda kryštalovaného *kremeňa*, ktorý je chemickým zložením oxid kremičitý)

www v súvislosti s heslom *akvamarín brazílsky*: svetlomodrý topás

topás madeirský - Täubl: žíhaná *záhneda* (druh kryštalizovaného *kremeňa*), ktorá žíhaním dostala tmavo medovo žltú farbu

topás španielsky - Täubl: *ametyst* (odroda *kremeňa*), ktorý miernym žíhaním v piesku nadobudol žltú farbu

topiary - záhradnícka prax tvarovania trvalých rastlín strihaním lístia a vetvičiek stromov, kríkov a udržiavanie jasne definovaných tvarov, geometrických alebo imaginatívnych; termín tiež sa odkazuje na rastliny, ktoré boli týmto spôsobom tvarované; ako umelecká forma ide o druh žijúci sochy; výraz topiari pochádza z latinského slova topiarius – „tvorca topia (miesta)“; pozri *záhrada*, *záhrada formálna*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Topiary>

<https://www.google.sk/search?q=topiary&espv=2&biw=1851&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CBwQsARqFQoTCOa84M2uk8kCFQETFAodeOAMCw>

Topiary v Beckley Parku v Oxfordshire v Anglicku (zač. 20.st.)

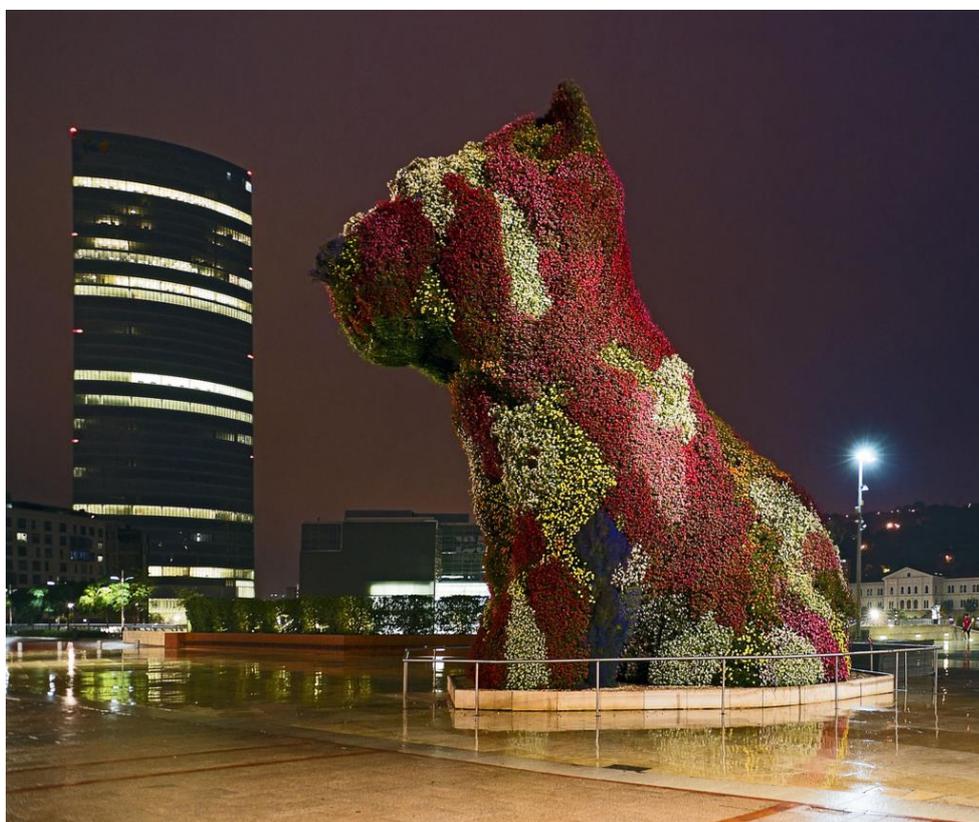
York Gate Garden v Leeds v Anglicku (2.pol. 20.st.)

Topiary zo sukulentov

Drôtené kliecky pre vytváranie topiary

J. Koons: Šteňa (topiary, Bilbao, Španielsko, 2011)

topless - monokiny

topografia - topografia je vedecká disciplína, štúdia tvarov a vlastností povrchu na Zemi a ďalších pozorovateľných astronomických objektov vrátane planét; zjednodušene, študuje povrchové útvary na povrchu Zeme; pojem topografia vznikol vo starovekom Grécku a pokračoval vo

starovekom Ríme, ako podrobný popis miesta; slovo pochádza z gréckych slov τόπος/topos – „namiesto“ a γραφία/grafia – „písanie“; v klasickej literatúre sa týka písania o mieste alebo miestach, čo je teraz z veľkej časti pod názvom miestopis, miestna história; topografia úzko súvisí s *kartografiou*; špecializuje sa na problematiku detailného všeobecne geografického mapovania; topografia sa zaoberá aj metodikou zhotovovania topografických máp; pozri *kartografia*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Topografia>

topografická krajina - pozri *T. Alloy, P.-A. Aveline, J. Wijnants, W. Turner*

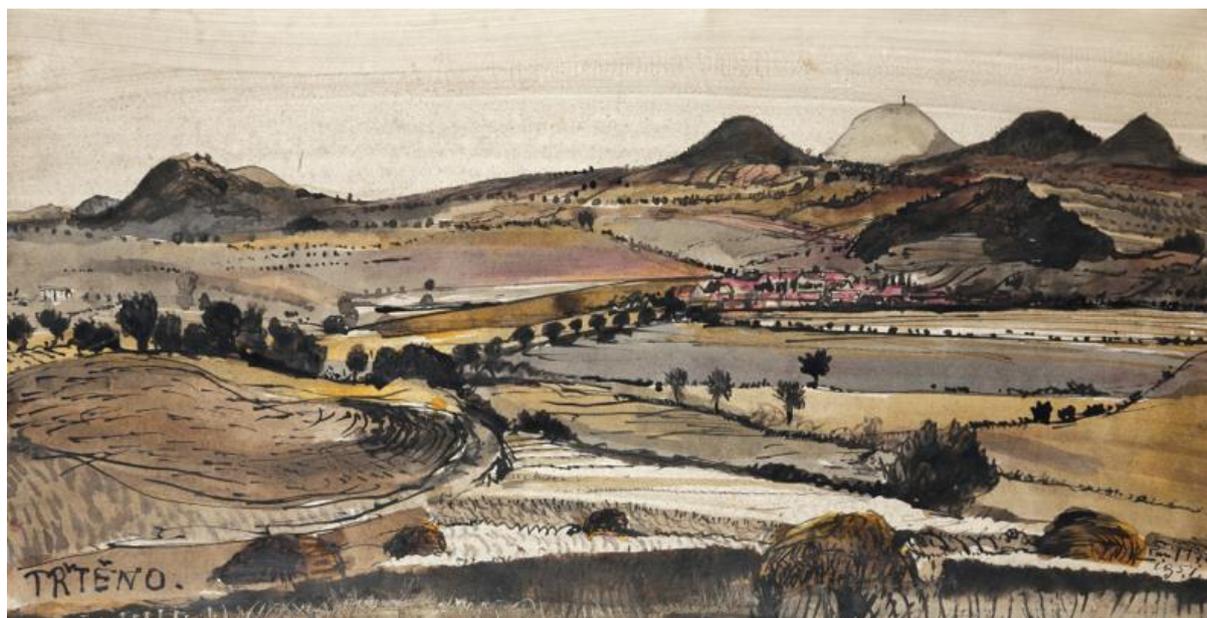
K. Witz: Zázračný rybolov (1444)

J. Wijnants: Kopcovitá krajina s jazdcom na poľnej ceste (1646-1684)

J. Siberechts: Henley-on-Thames od Wargrave Road, Oxfordshire (topografická krajina, 1698)

E. Filla: Trtěno (topografická krajina, akvarel, 1951)

topoľ - v staroveku (*antika*) topoľ spojený so symbolikou *jantáru* (smútok nad *smrťou*); pozri *Heliady*, *Herakles*, *Faetón*

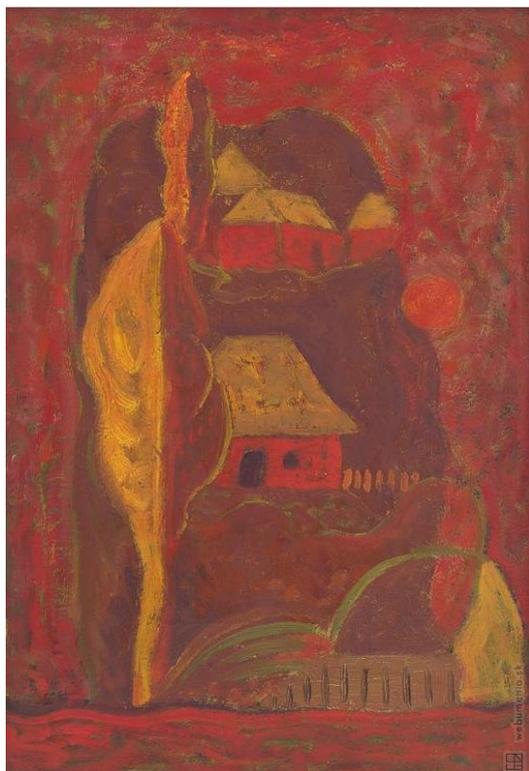
-známych asi 110 druhov, pôvodom strom mierneho a teplého pásma; mäkké a ľahké drevo slúži na výrobu dýh a zápalič; niektoré druhy používané ako okrasné dreviny (pozri *park*); pozri *pyrografia*, *drevo*, *strom*

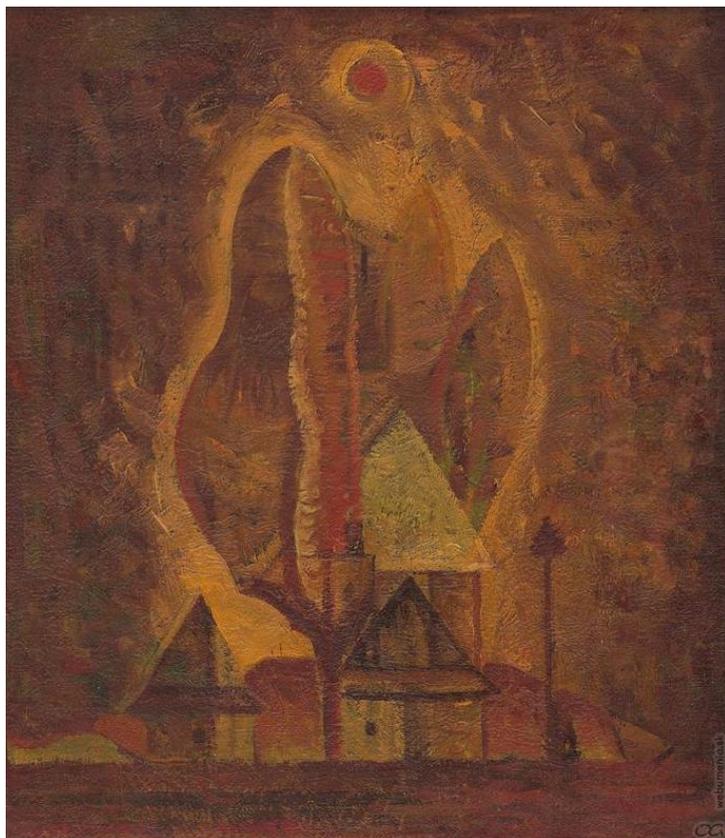
G. Klimt: Veľký topoľ

J. Kollár: Topole. Piešťanský kraj (1935 – 1936)

M. A. Bazovský: Krajina (1955)

M. A. Bazovský: Domy s topoľmi (1954-1955)

F. Gyurkovits: Topole (akvarel, 1930)

Tor - Thor

Tóra - zvitok *hebrejských* textov Zákona (*Piatich kníh Mojžišových*) uschovaný v *synagóge* v posvätej schránke *aron ha-kodeš*; Tóra predčítaná pri *pulte čítacom - almemore*; pozri *symboly písmové: tau; dreidel, granátové jablko, tefilin*

SME: zvitok, na ktorom je zaznamenané Slovo Božie v podobe piatich Mojžišových kníh; obsahuje aj ďalšie texty, ktoré vznikali približne tisíc rokov pr.Kr.; zhotovenie Tóry podlieha prísnyim pravidlám, ktoré sú obsiahnuté v *Talmude*; zvitok môže písať špeciálnym *atramentom* iba vyškoliený pisár - *sofer*; pred písaním sa musí očistiť v rituálnom kúpeli - *mikve*; *pergamen* musí byť z rituálne upravenej, teda *kóšer* zvieracej kože; v texte nesmie byť žiadna chyba; s Tórou sa musí zaobchádzať s primeranou úctou a vážnosťou; v synagóge je uložená na špeciálnom mieste, prikrytá pláštikom; keď je vážne poškodená alebo znesvätená, prenesú ju na židovský cintorín, kde ju uložia do špeciálneho hrobu

-obrazový typ: *Dvanásťročný Ježiš v chráme*, v ktorom Tóru symbolizuje *zvitok/rotulus* a držia ho židovskí starší a *evanjeliá (Nový zákon)*, symbolizuje *kódex* držaný v rukách Ježišom; pozri ďalej *Ecclesia a Synagoga*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/T%C3%B3ra>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Purim>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Torah>

<http://de.wikipedia.org/wiki/N%C3%A4chstenliebe>

http://ohr.edu/holidays/shavuot/the_torah/991

https://www.google.sk/search?q=Matan+Torah&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&imgil=ndvTFz2w6-mZIM%253A%253B9bWo7J5_hI5GqM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.buzztorah.com%25252F2014%25252F04%25252Fpage%25252F2%25252F&source=iu&pf=m&fir=ndvTFz2w6-mZIM%253A%252C9bWo7J5_hI5GqM%252C_&usg=__8meIXfETGgbFpfIoD-sIed4gZ98%3D&ved=0CDwQyjc&ei=j4-aVO6bAoLMO-fKgZgO#facrc=&imgdii=&imgrc=9Q7JMzOM8A3-vM%253A%3BWxVNo0IUtWjp6M%3Bhttp%253A%252F%252Fm5.paperblog.com%252Fi%252F2%252F28431%252Fa-lesson-in-equality-from-adam-and-eve-L-4T4bk8.jpeg%3Bhttp%253A%252F%252Fen.paperblog.com%252Fa-lesson-in-equality-from-adam-and-eve-28431%252F%3B360%3B208

tórana - *indická* monumentálna kamenná *brána* do budhistického chrámu, s trojnásobným *kladím*; zdobená *reliéfmi* a *skulptúrami*, vztyčovaná na štyroch stranách chrámových areálov; pozri *torii*; *indický chrám*, *indická architektúra*

Torarurasu Cristobal - dáta nezistené; pozri *citácia*

C. Torarurasu: Las Meninas (citácia Velázquez, 1975)

tordovanie - 1.skruťkované tvarovanie železného, bronzového, zlatého a iného pásu pri výrobe *šperku* (najmä nákrčníku: pozri *torques*); pozri *filigrán*

2.skrutkovité stáčanie *barokových* stĺpov, *prípor* s hladkým, *kanelovaným* alebo *prizdobovaným* povrchom; používané aj v *partikulárnej gotike nemeckej*; porovnaj *románsky stĺp hadovitý*
tordovaný stĺp - pozri *tordovanie 2*
toreador - v španielskej *coride* zápasník s *býkmi*, hlavný aktér býčích zápasov; pozri *matador*, *pikador*, *torero*
torero - v španielskej *coride* peší zápasník s *býkmi*; porovnaj *pikador*; *toreador*

P. Picasso: Torero

Y-en: Torero (bronz, 1985)

toreutika - z gréc. *toreutike* – „umenie ryť alebo tepať kov“; *kovotepectvo*; spracovanie kovu za studena tepaním plechu (*bronz*, *striebro*, *zlato*, *elektrón*); tiež aj definícia: *sochárska tvorba v kove*; používaná už v 3.tis.pr.Kr. (pozri *iránske umenie*), v 4.st.pr.Kr. (*keltské umenie*; *torques*); pôvodne *zlatnícka technika* staršia ako *odlievanie kovu* (pozri *odlievanie bronzu*); rozšírená v juhovýchodnej Ázii, kde boli *tepávané* aj *vyšoké reliéfy*; technika známa z *akrolitov asýrskeho* a *babylonského umenia* a *sčasti z egyptského umenia*, z gréckych *chryzelefantín* (v antickom Grécku *zaradovaná chryzelefantína* pod *toreutiku*) a z *arabskej oblasti*; mala *bohatú tradíciu* v *byzantskom umení* a *umení rímskej antiky*, ďalej v *stredoveku*, *renesancii* aj *neskoršie*; *figurálny* a *ornamentálny dekór* s *aplikáciami*; *vybíjaný znútra*, s *dodatočnou povrchovou úpravou* povrchu *rytím*; pozri *umelecké opracovanie kovov*, *štýl krásnych mečov*

Keltský boh Cernunnos s torques na rohoch (1.st.)
Keltské torques

torii - japonská posvätná *brána*; voľná vstupná brána do svätyne alebo *posvätného okrsku*, tvorená dvoma k sebe nachýlenými stĺpmi a vodorovným prečnievajúcim trámom; spočiatku drevená, neskoršie kamenná, niekedy zdobená rumelkou; obdoba indickej *tórány*; vedľa torii stoja strážne zvieratá *karašiši/psolev/Buddhov pes*; pozri *japonská architektúra*

www: spojovacia chodba z fyzického do duchovného sveta; pri prechode bránou je tiež dôležité udržanie myšlienkovej čistoty; negatívna energia alebo pocity by znesvätili posvätnú pôdu; posvätné brány torii sa nachádzajú v Číne, Indii, Vietname, Laose, Thajsku a po celej Ázii

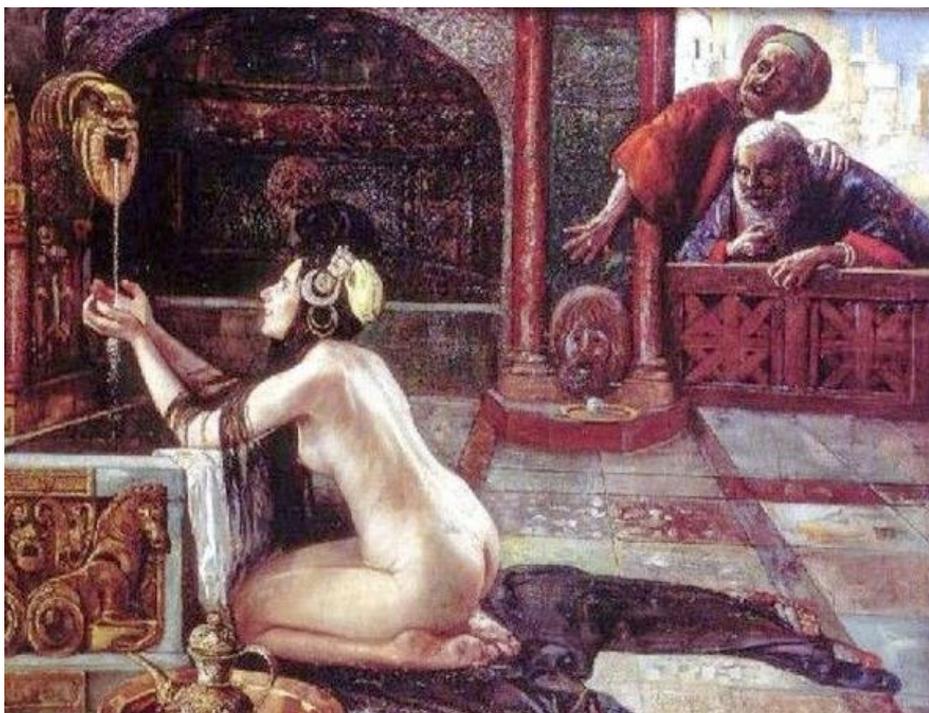
K. Utagawa: Žena (19.st.)

torion - veľká poschodová pretiahnutá delostrelecká *bašta* s oblým čelom v *neskorogotickom* a *renesančnom* opevnení; torion súčasťou aj *barokovej bastionovej sústavy*

Tornai Gyula - (†1928); maďarský maliar orientalista; pozri *maďarskí maliari, orientalisti*

https://en.wikipedia.org/wiki/Gyula_Tornai

<https://www.google.sk/search?q=Gyula+Tornai&espv=2&biw=1853&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CBwQsARqFQoTCMvdrN34mskCFcGrcgodBzQCjQ>

G. Tornai: Zuzana a starci (19.-20.st.)

G. Tornai: Zuzana a starci (19.-20.st.)

G. Tornai: Zuzana a starci (19.-20.st.)

Torneman Axel - pozri kaviareň

A. Torneman: Kaviareň II

torontali - technika *tkania* so štruktúrálnou *väzbou*; *útok* sa vedie cez dve redšie *osnovné* priadze dopredu ako u *ripsovej* väzby